

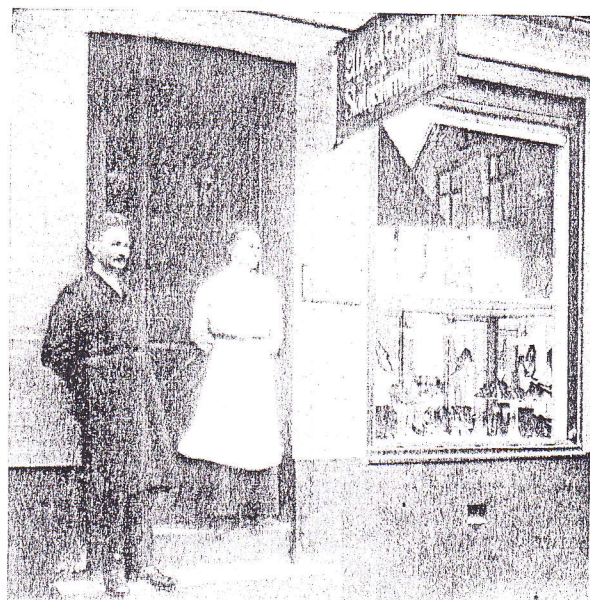
F O D T Ø J i A A K I R K E B Y

Så for søren der røg syningen i overlæderet på min ene sko. Ja så er det bare om at komme afsted og få købt et par nye. Men hvor skal man idag tage hen. Ved gennemgang af diverse annonceblade og de gule sider i vejviseren, kan man finde frem til afsides hjørner i supermarkeder, hvor man selv kan lede sig frem til et par, der forhåbentlig passer ens fødder. Dog, der findes stadig fem skotøjshandlere på øen. og heraf endda en i Aakirkeby - Aakirkeby Sko - beliggende i forbindelse med Kylle Smeds manufakturforretning og Aakirkeby boghandel. Men få repareret sine sko for selv en så lille ting, som en syning, der er bristet, det kan man ikke. Nej, så var det alligevel helt anderledes tidligere.

Da kunne man gå til Elon Hansens skotøjsforretning, Torvet 4. Som han drev i den bygning han havde opført i 1923 og frem til 1961, hvor den blev overtaget af Rigmor Kert, der indrettede broderiforretning. Her blev man betjent af Hansen selv eller hans søster Alma. Og begge gav de sig tålmodigt tid med at prøve, hente andre modeller og numrer ned fra hylder eller lageret på loftet, ja sågar blokke skoen lidt om nødvendigt. Var ens gamle sko kun lidt slidt i sålerne eller skæve i hælene, kunne man blot indlevere dem til reparation eller nyforsåling, så ville værkstedet, der lå inde bag butikken, tage sig af det arbejde. Her resisterede skomagemester Elon Hansen, hans søn skomagerlærling Sigurd Hansen og svenden Ludv. Mogensen. Når man havde meget at reparere, så fik man også hjælp af Elons broder Alfred, der havde bevaret sit gode skomagerværksted i Østergade 6, hvor han havde haft forretning i tiden fra 1908 - 1923. Her var både pløkkemaskine, pudsemaskine og symaskine, så det var bare med at sende lærlingen Sigurd rask afsted med en sæk reparationsskotøj over skulderen og ned til onkel i Østergade. Aakirkeby havde allerede dengang sit senere så kendte gode samarbejde. Philip og jeg var jo fra barnsben gode kammerater med vores genbo Sigurd. Og mange stunder har vi siddet på en skrik på værkstedet og snakket med Sigurd og hans far, medens de bankede pløkker i eller syede såler på slidte sko, og fra tid til anden fik vi lov til at bege nye tråde eller pudse hæle, eller være med på loftet og se, når der blev skåret nye kærnelædersåler ud af de store kohuder. Skolen havde jo ikke statsansatte belaste erhvervsvejledere. Det problem klarede vi selv. Senere flyttede Sigurd til Eriksens skotøjsforretning i Nykøbing F. Efter sit giftermål vendte han tilbage til øen som disponent i Centrum skotøjsforretning i Rønne.

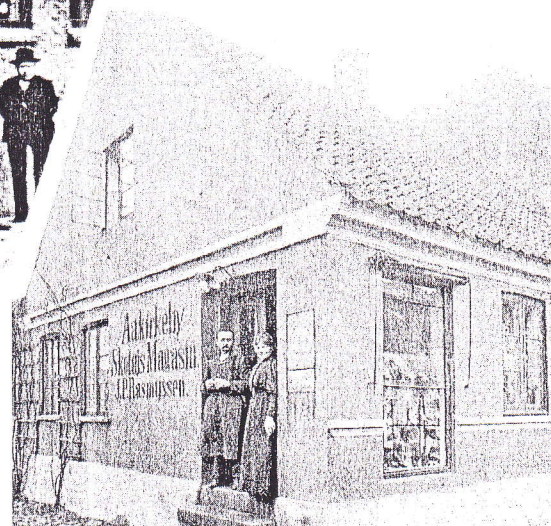
Torvet 4

Østergade 6

Selvfølgelig kunne man også vælge at handle og få repareret sine sko og støvler i skomager H.C.Kofoeds skotøjsforretning. Han havde i 1914 overtaget den af skomager Johan Olsen i 1863 startede og fra 1881 af Julius Peder Rasmussen drevne skotøjsforretning, der lå på hjørnet af Damgade og Eskildsgade, der hvor nu Kylie Smed har privatbolig. Omkring 1917 flyttede H.C.Kofoed forretningen over på den anden side af Damgade til en nyindrettet forretning i den nu nedrevne Dams gård. Efter H.C.Kofoed overtog sønnen Konrad Kofoed og i 1947 denne broder Henry Kofoed forretningen. Henry havde ellers i mange år drevet barber og frisørforretning, men ved stor hjælp fra ekspeditrice Valborg Skotte Jensen og senere også hans kone og på værkstedet skomagersvendene Johs.Mortensen og Alfred Johnsen. I vinteren 1968/69 flyttede butikken over i Torvet 6, og værkstedet blev nedlagt. I dag er forretningen under navnet Aakirkeby Sko flyttet ind som en del af komplekset Kylie Smed.

Kofoeds forretning var en ret stor virksomhed med 2 - 3 svende og 1 lærling foruden indehaveren og kone til at ekspedere i forretningen. En af de skomagerlærlinge, som jeg kan huske, var Konrad Kofoeds søn Hans Conrad Kofoed. Vi legede med ham fra tid til anden hos hans forældre i Ravnsgade 3, hvor vi i det hyggelige lysthus i haven hyggede os med at spille kort - 1-øres Wist og Casino. En dag skulle han indvie Philip og mig i noget meget spændende. Han ville lære os at ryge. Altså mødte han op med en pakke små Golf cerutter. Og for at ingen skulle se os, skjulte vi os ude i en af Skæreriets lave trælagerbygninger. Og så blev der tændt op, en cerut til hver - et par dybe indhaleringer - efter kort tid så hostede og harkede vi - og straks efter styrtede vi ud, hvide i hovederne knækkede og brækkede vi os - dødsyge. Hans Conrad havde gjort os til mænd,, men vi pralede ikke med det, og guskelov gik der ikke ild i spånerne i trælageret. Hans Conrad blev forøvrigt skotøjsforhandler i Hillerødgade i København.

Der var også andre muligheder for at få nyt fodtøj eller repareret. For på Møllevej 3 havde skomager Jens Kofoed Nielsen i 1927 indrettet værksted og forretning, som han drev indtil midt i 60'erne. Han var en uhyre streng, omhyggelig og kritisk mand. Jeg kan huske, jeg som murerlærling engang skulle mure badeværelse og værksted hos ham. og hver morgen, når jeg mødte, kom han og viste små fejl, jeg havde gjort, men som han havde rettet i nattens løb. Irriterende, Men da jeg var færdig, takkede han mig og roste for det gode resultat, og gav mig til et par øl. Ak-ja. Han havde kun en søn, Jørgen Kofoed Nielsen, som blev uddannet til skomagersvend i lære hos sin far. Han blev senere ansat som ortopædisk skomager i København.

Jørgen havde stor lyst og også evner for at spille fodbold, men det måtte han ikke for sin far, vel nok fordi han var bange for, at der skulle ske nogen skade med hans ben. Faderen havde selv en fodskade og haltede på det ene ben. Men Jørgen sneg sig alligevel til at deltage på AIFs fodboldshold, og selvfølgelig skete det, han brækkede benet i en kamp. Det må have været forfærdeligt for kammeraterne at skulle hjem og fortælle faren om det hændte. Og hvordan ville det gå Jørgen, når han kom hjem fra hospitalet. Alle byens unge var rystede og enige om aldrig mere at sidde sine forældres advarsler overhørige.

Fra 1965 og til 1978 drev Niels P. Pihl et skotøjsreparationsværksted fra ejendommen Storegade 23.

Skulle man blot have nye træsko eller træskostøvler, så gik man til træskomager Hans Larsen Lyster i Jernbanegade 4, hvor han i 1905 havde etableret sig. Der blev indrettet telefoncentral i en del af bygningen, og han ændrede sin forretnings koncept til mere og mere at handle med tobaksvarer..

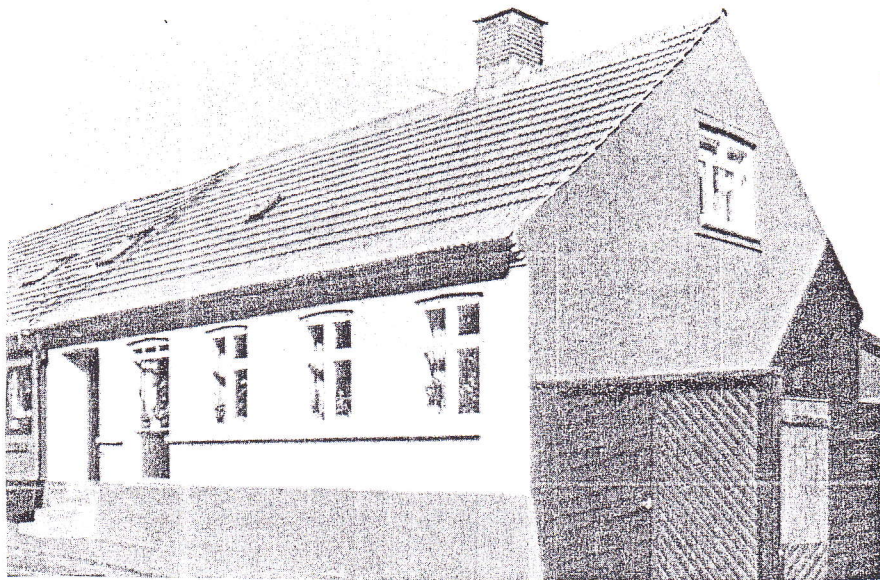
Men så kunne man handle hos træskomager Viggo Chr. Westh, der i 1929 havde slået sig ned på Møllevej 4. Da han døde i 1935, fortsatte hans kone Jenny forretningen i samarbejde med træskomager Gunnar Dam Larsen, indtil forretningen lukkede i 1970.

Hvordan kunne det gå med så mange specialforretninger i en så lille by. Ja man tog ikke andre steder hen, man indforskrev ikke på internettet, man handlede hos hinanden. I en gammel hovedbog fra min fars bagerforretning på Torvet har jeg bl.a. fundet:

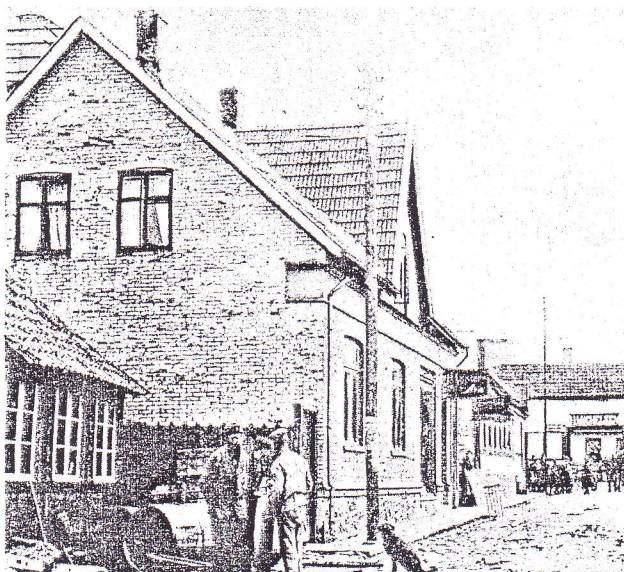
Skomagermester Elon Hansen køb af brød, kager etc.	
i tiden 1 jan 1926 - 1.jan 1928 i alt 523 poster	kr. 193,25
betalt ved kontraregning	191,35
24 jan 1928 pr kontant	1,90

Problemerne ordnede sig nemt om ikke hurtigt. Man klarede sig uden Dankort. Og ved at bruge hjemmemarkedet holdt man produktionen igang.

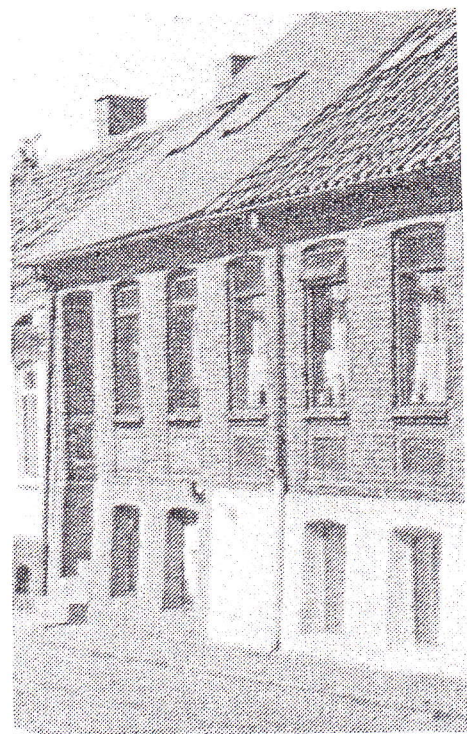
I dag kan man kun købe træsko og gummistøvler i Mini BAF sammen med dyrefoder og skovle og søm. Og jeg må betale BOFA for at få lov til at smide mine revnede sko ud.

Møllevej 3

Jernbanegade 4

Møllevej 4

8 **En Krone sparet! Hvorfor ikke selv reparere den evindelige Skohæl?**

Under denne Overskrift staar der den 7. ds. i Bornh. Tidende en Anvisning paa selv at reparere sine Skohæle og derved spare mange rare Penge.

Som Fagmand kunde jeg godt lide at gøre et Par Bemærkninger hertil. For det første kan jeg meddele, at prima Fliklæderkærne koster 10, Kr. pr. kg, saa det slaar ikke til ret mange Par Sko, men det er ganske vist heller ikke den Slags Læder, som man kan hugge Flikken ud af med en Mejsel, men maa skære det ud med en dertil indrettet kostbar Maskine, ej heller kan man slaa tynde Messingstifter i den Slags Læder og slet ikke ved at lægge Skoen om paa Siden og slaa Stifterne i fra Siden; der maa et helt andet solidt Underlag til, for ellers risikerer man at flække den sarte Træhæl, og saa skal man alligevel hen hos Fagmanden og have Skaden udbedret, denne Risiko tager Fagmanden helt paa sit Ansvar. Naar nu Flikken er paaslaet og den slutter fuldstændig til paa alle Sider, bliver den omhyggelig afpudset paa en dertil beregnet Pudsemaskine, som forøvrigt koster op imod et Par Tusinde Kroner. Og alt dette kan De faa lavet, medens De venter, og saa koster det endda kun fra 75 Øre pr. Par.

Altsaa det billigste og bedste bliver trods altid at gaa til Fagmanden og ikke forkludre det selv.

Ærbødigst
Skomagerm. Th. Svendsen,
Almegade 1, Rønne.

Læserbrev fra BORNHOLMS TIDENDE

den 9. september 1937.

med hilsen
Holger.